

2016/1. számú

TÁJÉKOZTATÓ A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI KIFIZETŐHELYEK RÉSZÉRE

az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásait, illetve a pénzbeli ellátások megállapításával kapcsolatos eljárást is érintő leglényegesebb új szabályokról és azok gyakorlati alkalmazásáról

Az egyes szociális, gyermekvédelmi, családtámogatási tárgyú és egyéb kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2015. évi CCXXIII. törvény rendelkezései 2016. január 1-jei hatállyal módosították, kiegészítették, pontosították a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) egyes pénzbeli egészségbiztosítási ellátásokat érintő szakaszait.

2015. június 18. napján került kihirdetésre az egyes egészségügyi és egészségbiztosítási tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi LXXVII. törvény, amelynek 24. §-a és 26. § (2) bekezdése azonban csak 2016. január 1-jén lépett hatályba.

Az egyes egészségügyi és egészségbiztosítási tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 413/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet, az egyes szociális és családtámogatási tárgyú, valamint egyéb kapcsolódó kormányrendeletek módosításáról szóló 417/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet, illetve a közigazgatási bürokráciacsökkentéssel összefüggésben egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 441/2015. (XII. 28.) Korm. rendelet 2016. január 1-jei hatállyal módosította a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtására kiadott 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) egyes szakaszait.

A közigazgatási bürokráciacsökkentéssel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2015. évi CLXXXVI. törvény pedig 2016. január 1-jei hatállyal módosította a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) egyes rendelkezéseit, mely valamennyi pénzbeli ellátással, a baleseti táppénzzel, illetve az utazási költségtérítéssel kapcsolatos eljárási rendet érinti.

Az egységes jogértelmezés érdekében az alábbiakban ismertetjük a változásokat

I. AZ EGYES SZOCIÁLIS, GYERMEKVÉDELMI, CSALÁDTÁMOGATÁSI TÁRGYÚ ÉS EGYÉB KAPCSOLÓDÓ TÖRVÉNYEK MÓDOSÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ 2015. ÉVI CCXXIII. TÖRVÉNY ÁLTAL BEVEZETETT EBTV. MÓDOSÍTÁSOK

1) Csecsemőgondozási díj és gyermekgondozási díj iránti kérelem együttes benyújtása [Ebtv. 42/B. § (2) bek.]

A jogszabályok eddig sem zárták ki, hogy az ügyfél egyszerre terjessze elő a csecsemőgondozási díj és a gyermekgondozási díj iránti kérelmét. Az Ebtv. 2016. január 1-jétől hatályos szövege azonban külön is kiemeli, hogy **a gyermekgondozási díj iránti kérelem benyújtható a csecsemőgondozási díj iránti kérelemmel együtt**. A kérelmek együttes benyújthatósága a gyermekes családok ügyintézési terheit csökkenti.

A kérelmek együttes benyújthatóságának jogszabályi szinten történő hangsúlyozására tekintettel, az Országos Egészségbiztosítási Pénztár új nyomtatványt rendszeresített „Nyilatkozat csecsemőgondozási díj és gyermekgondozási díj együttes igényléséhez” elnevezéssel.

Amennyiben a két ellátás iránti kérelem egyidejűleg kerül benyújtásra, alkalmazni kell az Ebtv. 42/B. § (4) bekezdését, mely alapján a gyermekgondozási díj iránti kérelem elbírálására vonatkozó határidő a szülési szabadság, illetve az annak megfelelő időtartam lejártát követő napon fog kezdődni.

Példa:

Az igénylő a 2016. január 20-án született gyermekére tekintettel egyidejűleg nyújtja be a csecsemőgondozási díj és a gyermekgondozási díj iránti kérelmét. Részére csecsemőgondozási díj kerül megállapításra 2016. január 20-tól 2016. július 5-ig. A gyermekgondozási díj vonatkozásában az ügyintézési határidő 2016. július 6-án kezdődik.

2) Maximális összegben megállapított gyermekgondozási díj [Ebtv. 42/D. § (4) bek.]

Annak érdekében, hogy a korábbi jogszabályváltozások miatt ne érje hátrány a már megállapított gyermekgondozási díjban részesülőket, 2016. január 1-jétől pontosításra került a maximális összegben megállapított gyermekgondozási díj évenkénti felülvizsgálatára vonatkozó szabályozás.

A módosítás értelmében minden év január 15-ig (így már 2016. január 15-éig is) **hivatalból felül kell vizsgálni minden maximális összegben megállapított gyermekgondozási díjat**, és a tárgyévre érvényes összeghatár figyelembevételével január 1-jei időponttól újra meg kell állapítani. Kikerült tehát a jogszabályból az a fordulat, mely a felülvizsgálatot kizárólag az Ebtv. 42/D. § (2) bekezdése alapján maximális összegben megállapított gyermekgondozási díjakra korlátozta.

3) Kedvezmény szabály a gyermekgondozási díj megállapítása során [Ebtv. 42/D. § (6) bek.]

2015. július 1-jétől új kedvezmény szabály került bevezetésre arra az esetre vonatkozóan, ha a gyermek gyermekgondozási díj vagy gyermekgondozási segély igénybevétele alatt, vagy annak megszűnését követő egy éven belül születik. Ilyen esetben, ha az általános szabályok alapján [Ebtv. 42/D. § (2)-(3) bek.] számított gyermekgondozási díj naptári napi alapja alacsonyabb, mint az újabb gyermek születését megelőzően utolsóként született gyermek jogán megállapított csecsemőgondozási díj naptári napi alapja, akkor a magasabb naptári napi alap alapján kell a gyermekgondozási díjat megállapítani.

Ezen kedvezmény szabályhoz kapcsolódóan **pontosításra került az Ebtv. 42/D. § (6) bekezdése**, annak egyértelművé tétele érdekében, hogy a szülő melyik gyermeke után megállapított csecsemőgondozási díjat kell figyelembe venni: az utolsóként született gyermeket közvetlenül megelőzően született gyermekre tekintettel megállapított csecsemőgondozási díj lesz a viszonyítási alap.

Példa:

Az igénylőnek az első gyermeke 2008. szeptember 1-jén, második gyermeke 2011. augusztus 25-én, harmadik gyermeke 2016. március 20-án született. Második gyermeke után ellátásban már nem részesül, első gyermeke után azonban – a gyermek súlyos fogyatékoságára tekintettel – jelenleg is gyermekgondozási segélyt kap. Harmadik gyermekére tekintettel gyermekgondozási díj megállapítását kéri 2016. szeptember 4. napjától. Mivel az igénylő harmadik gyermeke az első gyermek után folyósított gyermekgondozási segély igénybevétele alatt született, ezért alkalmazható a kedvezmény szabály. A kedvezmény szabály alkalmazása során viszont a második gyermek után folyósított csecsemőgondozási díj/terhességi-gyermekágyi segély naptári napi alapját kell figyelembe venni; tekintettel arra, hogy a harmadik gyermek születését megelőzően utolsóként született gyermek jogán megállapított csecsemőgondozási díj az irányadó.

4) Gyermekgondozási díj folyósítási korlátja [Ebtv. 42/C. § (1) bek. a) pont, 42/E. § (4a) bek.]

2016. január 1-jétől kiterjesztésre kerültek az ún. „GYED Extrá”-hoz kapcsolódó intézkedések. Hatályon kívül helyezésre került az Ebtv. azon rendelkezése, mely keresőtevékenység folytatása esetén csak az érintett gyermek egy éves korától tette lehetővé a gyermekgondozási díj folyósítását. Ebből következően a gyermekgondozási díj a megállapítása első napjától folyósítható abban az esetben is, ha a kérelmező bármilyen jogviszonyban keresőtevékenységet folytat.

Mivel az ún. „diplomás GYED” – az általános szabályoktól eltérően – a gyermek születésének napjától megállapítható, az összhang megteremtése érdekében szükségessé vált annak a szabályozása is, hogy mikortól folyósítható a „diplomás GYED” keresőtevékenység folytatása esetén. Erre tekintettel rendelkezik úgy 2016. január 1-jétől az Ebtv., hogy a gyermek születését követő 169. napot megelőzően nem jár a „diplomás GYED” a jogosult részére arra az időszakra, amikor bármilyen jogviszonyban – ide nem értve a nevelőszülői foglalkoztatási jogviszonyban végzett tevékenységet – keresőtevékenységet folytat.

A „GYED Extra” kiterjesztése révén tehát **2016. január 1-jétől a gyermekgondozási díjra való jogosultság kezdetétől végezhető keresőtevékenység az ellátás mellett.** Ugyanerre a „diplomás GYED” esetében a gyermek születését követő 169. naptól van lehetősége a jogosultnak.

5) A „diplomás GYED” összegének megállapítása [Ebtv. 42/E. § (7) bek.]

2016. január 1-jétől olyan módosítás került bevezetésre, mely a „diplomás GYED” számítására vonatkozó rendelkezést hozzáigazítja a gyermekgondozási díj számítási szabályainak legutóbbi változásaihoz; egyúttal feloldja az Ebtv. 42/E. § (6) és (7) bekezdése közötti ellentmondást is (120 naptári napi jövedelem megléte – 180 naptári napi jövedelem hiánya).

2015. december 31-ig a „diplomás GYED összegét” a szülés napján biztosított személyek esetében csak akkor lehetett a tényleges jövedelmük alapján megállapítani, ha rendelkeztek legalább 120 naptári napi jövedelemmel. Ellenkező esetben (a szülés napján nem biztosítottakhoz hasonlóan) ellátásuk havi összege – az Ebtv. 42/E. § (5) bekezdés a) és b) pontjában tett megkülönböztetés szerint – a minimálbér, illetve a garantált bérminimum 70 százaléka.

2016. január 1-jétől azonban, **ha a „diplomás GYED” jogosultja biztosított, azonban a számítási időszakban nem rendelkezik 120 naptári napi jövedelemmel, az ellátás naptári napi alapját a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér kétszeresének harmincad része alapján kell megállapítani** azzal, hogy ha a biztosított naptári napi jövedelme a minimálbér kétszeresének harmincad részét nem éri el, a gyermekgondozási díj összegének megállapításánál a biztosított tényleges jövedelmét

kell figyelembe venni. Tényleges jövedelem hiányában a szerződés szerinti jövedelmet kell figyelembe venni.

Az új szabály szerint megállapítandó „diplomás GYED” nem lehet alacsonyabb, mint a minimálbér, illetve a garantált bérminimum 70 százaléka alapján megállapított ellátás.

Példa:

Az igénylő részére 2016. május 20-tól „diplomás GYED” került megállapításra. 2016. február 1-jétől – mesterképzésben részt vevő hallgatóként folytatott tanulmányai mellett – heti 10 órás munkaidejű munkaviszonyban áll az „A” munkáltatónál. Szerződés szerinti havi jövedelme 50.000 Ft. Az irányadó időszak és a számítási időszak is 2016. február 1-jétől 2016. február 29-ig tart. Mivel az igénylő nem rendelkezik a számítási időszakban legalább 30 naptári nap tényleges jövedelemmel, a szerződés szerinti jövedelme alapján számított naptári napi alap pedig nem éri el a 2016. évi minimálbér kétszeresének harmincad részét, ezért a „diplomás GYED” összegét a szerződés szerinti jövedelme alapján kell(ene) megállapítani. Tekintettel azonban arra, hogy az így megállapítandó ellátás alacsonyabb, mint a 2016. évi garantált bérminimum 70 százaléka, ezért a „diplomás GYED” ez utóbbi alapján állapítandó meg.

6) Saját háztartásban nevelés fogalma [Ebtv. 42/F. §]

A gyermekgondozási díjra való jogosultság egyik kritériuma, hogy a kérelmező a gyermeket saját háztartásában neveli. Annak ellenére, hogy a saját háztartásban nevelés az ellátás megállapításának egyik feltétele, maga a fogalom eddig nem került meghatározásra az Ebtv.-ben.

Ezt a hiányosságot pótolja az Ebtv. 2016. január 1-jétől hatályos módosítása, amikor kimondja, hogy akkor állapítható meg, hogy **a szülő a gyermeket a saját háztartásában neveli, ha a gyermek a szülővel közös háztartásban életvitelszerűen együtt él, és a gyermeket a szülő neveli, illetve gondozza.**

7) Betudás [Ebtv. 66. § (1b) bek.]

A csecsemőgondozási díj és a gyermekgondozási díj együttes igénylését lehetővé tévő rendelkezéshez kapcsolódóan szükséges volt a jogalap nélkül felvett ellátás visszafizetési szabályainak a módosítása is arra az esetre, ha a szülők egyike a pénzbeli ellátást jogalap nélkül vette igénybe.

Ha a szülők egyike jogalap nélkül vette fel a gyermekük után járó pénzbeli ellátást vagy gyermekgondozási támogatást, **mindkét szülő erre irányuló egybehangzó**

nyilatkozata alapján a jogalap nélkül felvett ellátás a másik szülőnek – a közös háztartásban nevelt gyermekükre tekintettel – megállapított pénzbeli ellátás összegéből levonható.

Amennyiben a szülők ezen nyilatkozatot nem teszik meg, a visszafizetési kötelezettség továbbra is az ellátást jogalap nélkül felvett szülőt terheli – felróhatóságra tekintet nélkül.

Példa:

Az anya a 2016. február 20-án született második gyermekére tekintettel ugyanezen naptól csecsemőgondozási díj megállapítását kéri a 2016. május 6-án benyújtott kérelmében. Az első gyermek utáni gyermekgondozási díjat az apa vette igénybe, azonban az ellátásról lemondott 2016. május 10-én visszamenőleges 2016. február 20-tól, ezért 2016. február 20-tól ezen ellátást is az anya veszi igénybe. A visszamenőleges igényérvényesítés miatt az apa részére jogalap nélkül került folyósításra a 2016. február 20 – 2016. április 30. közötti időszakra vonatkozó gyermekgondozási díj. Tekintettel arra, hogy mindkét szülő olyan nyilatkozatot tett, melyben kérték az apa által jogalap nélkül igénybe vett gyermekgondozási díj betudását, ezért annak összegét az anya részére megállapított pénzbeli ellátásból kell levonni.

8) Speciális kedvezmény szabály [Ebtv. 82/J. §]

Az Ebtv. 82/F. § (1)-(1a) bekezdése alapján a 2015. január 1-jét megelőzően született gyermekekre tekintettel 2014. december 31-ét követően megállapított csecsemőgondozási díj/gyermekgondozási díj összege nem lehet alacsonyabb, mint ami a 2013. július 14-én hatályos szabályok alapján járt volna. Hasonlóan rendelkezett a 82/F. § (1) bekezdésének 2014. december 31-ig hatályos szövege is: a 2015. január 1-jét megelőzően született gyermekekre tekintettel igényelt és megállapított terhességi-gyermekágyi segély vagy gyermekgondozási díj összege nem lehet alacsonyabb, mint ami a 2013. július 15-ét megelőzően hatályos szabályok alapján járna.

Fenti rendelkezések érvényesítése érdekében az érintett személyi kör esetében az ellátás összegét meg kellett állapítani a 2013. július 14-én, valamint az ellátásra való jogosultság kezdő napján hatályos jogszabályok alapján is (kétféleképpen történő számítás), és a biztosított részére a magasabb összegű ellátást kellett folyósítani.

Ha a csecsemőgondozási díj, illetve a gyermekgondozási díj összegének kiszámítása kétféleképpen történt oly módon, hogy a kérelmező részére a 2013. július 14-én hatályos jogszabályok szerinti – megszűnt jogviszonyból származó jövedelem figyelembevételével történő – megállapítás volt a kedvezőbb, újabb gyermek születése esetén nem volt alkalmazható sem a csecsemőgondozási díjnál, sem a

gyermekgondozási díjnál az Ebtv. 42. § (4a) bekezdése, illetve a 42/D. § (5) bekezdése szerinti kedvezmény szabály. A kedvezmény szabály alkalmazását ugyanis kizárta, hogy az utolsóként megállapított ellátás alapja nem kizárólag a jogosultság kezdő napján fennálló jogviszonyban elért jövedelem figyelembevételével került megállapításra.

Azért, hogy az érintett személyi kör újabb gyermek születése esetén ne szenvedjen hátrányt a csecsemőgondozási és gyermekgondozási díj összegének megállapítása során, 2016. január 1-jétől a kedvezmény szabály alkalmazásakor **azon** – a kétféleképpen történt számítás szerint – **megállapított csecsemőgondozási díj összegét is figyelembe kell venni, amelynek a biztosított részére történő folyósítására nem került sor.**

Példa:

A 2010. január 1-jétől biztosított kismama 2013. február 20-án létesít egy újabb jogviszonyt, mely 2013. szeptember 30-áig állt fenn. Részére a 2014. november 6-án született gyermekére tekintettel terhességi-gyermekágyi került megállapításra 2014. november 6. napjától. Az ellátás kétféleképpen került kiszámításra, így az ellátás összege a 2013. július 14-én hatályos szabályok szerint 4.500 Ft, a 2014. november 6-án hatályos szabályok szerint pedig 4.000 Ft naptári napi alapon került megállapításra. A 4.500 Ft-os naptári napi alap megállapítása során megszűnt jogviszonyból származó jövedelem is figyelembevételre került. Tekintettel arra, hogy az igénylő részére kedvezőbb volt a 2013. július 14-én hatályos szabályok szerint történő megállapítás, ezért ellátása 4.500 Ft naptári napi alapon került folyósításra. A terhességi-gyermekágyi segély lejártát követően az igénylő részére 2015. április 23-a óta gyermekgondozási díj került folyósításra.

A biztosítottnak 2016. augusztus 8-án megszületik a második gyermeke, ugyanezen naptól kéri a csecsemőgondozási díj megállapítását. Mivel tényleges jövedelemmel egyáltalán nem rendelkezik, szerződés szerinti jövedelme (60.000 Ft) pedig alacsonyabb a minimálbér kétszeresénél, ezért a második gyermeke utáni csecsemőgondozási díja 2.000 Ft naptári napi alapon kerülne megállapításra. Azonban, mivel második gyermeke az első gyermek utáni gyermekgondozási díj igénybevétele alatt született, alkalmazni kell az Ebtv. 42. § (4a) bekezdésében foglalt kedvezmény szabályt.

Az első gyermek utáni 4.500 Ft-os naptári napi alap nem vehető figyelembe a második gyermek után a csecsemőgondozási díj kedvezmény szabállyal történő megállapítása során; tekintettel arra, hogy a 4.500 Ft-os naptári napi alap számításakor megszűnt jogviszonyból származó jövedelem is figyelembevételre került. Viszont, mivel az előző gyermekre tekintettel megigényelt terhességi-gyermekágyi segélynél az ellátás összegét kétféleképpen kellett kiszámolni, és a 4.000 Ft-os naptári napi alap is megállapítottnak minősül (csupán nem az került folyósításra), így a második gyermek utáni csecsemőgondozási díjat 4.000 Ft naptári napi alapon kell megállapítani;

tekintettel arra, hogy az magasabb összegű, mint az Ebtv. 42. § (2)-(4) bekezdése alapján számított naptári napi alap.

9) Egyéb törvények módosítása miatti változások [Ebtv. 39. § (2), (4) bek., 42. § (4a) bek., 42/C. § (1) bek. d) pont, (2) bek., 42/D. § (5) bek., 47. § (2) bek. c) pont, 48/A. § (1) bek., 79/A. § (3) bek., 82/K. §]

Az egyes szociális, gyermekvédelmi, családtámogatási tárgyú és egyéb kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2015. évi CCXXIII. törvény 2016. január 1-jétől módosította a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvényt (a továbbiakban: Cst.) is. A módosítások – többek között – **a gyermekgondozási segély (GYES) elnevezését gyermekgondozást segítő ellátásra változtatják.**

Ugyancsak módosításra került a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.). A módosítás átalakítja a gyermekek napközbeni ellátórendszerét, és **új bölcsödei ellátási formákat** nevesít (mini bölcsöde, munkahelyi bölcsöde, családi bölcsöde).

A Cst. és a Gyvt. módosítására tekintettel **az Ebtv.-ben is átvezetésre kerültek az új megnevezések**, pontosításra kerültek az érintett jogszabályhelyek.

II. AZ EGYES EGÉSZSÉGÜGYI ÉS EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI TÁRGYÚ TÖRVÉNYEK MÓDOSÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ 2015. ÉVI LXXVII. TÖRVÉNY ÁLTAL BEVEZETETT EBTV. MÓDOSÍTÁSOK

1) A „60 napos szabály” hatályon kívül helyezése [Ebtv. 42/C. § (1) bek. f) pont]

Az egyes egészségügyi és egészségbiztosítási tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi LXXVII. törvény 2016. január 1-jével **hatályon kívül helyezte az Ebtv. 42/C. § (1) bekezdés f) pontját**, melynek 2015. december 31-ig hatályos szövege szerint 60 napig nem járt a gyermekgondozási díj, ha annak első igénybevétele a gyermek egy éves kora után kezdődött, amennyiben a jogosult keresőtevékenységet folytatott.

A hivatkozott jogszabályhely hatályon kívül helyezésére tekintettel a gyermekgondozási díjra való jogosultság ideje alatt a szülők bármikor dönthetnek úgy, hogy az egyikük által az ellátásról való lemondást követően a másik szülő veszi azt igénybe – nem kell ilyen helyzetben 60 napot várniuk arra, hogy a gyermekgondozási díj folyósítható legyen.

Mivel a jogszabályhely 2016. január 1-jétől került hatályon kívül helyezésre, így abban az esetben, ha a gyermek 2016. január 1-je előtt született, és a gyermekgondozási díj

első igénybevételére is 2016. január 1-je előtt kerülne sor a gyermek egy éves kora után, akkor az igénylő részére az ellátás csak a 60 napos várakozási idő után folyósítható, ha keresőtevékenységet folytat. Ellenben, ha a gyermek ugyan 2016. január 1-je előtt született, de a gyermekgondozási díjat 2015. december 31-e utáni időponttól kérik megállapítani keresőtevékenység végzése mellett a gyermek egy éves kora után – tekintettel arra, hogy 2016-tól a gyermekgondozási díj folyósítása mellett korlátozás nélkül lehet keresőtevékenységet folytatni –, akkor az ellátás a jogosultság első napjától folyósítható.

Példák:

(1) A 2014. december 25-én született gyermekére tekintettel az anya gyermekgondozási díjban részesül. A gyermekgondozási díjat – az anya lemondására tekintettel – 2015. december 26-tól az apa kívánja igénybe venni, aki keresőtevékenységet folytat. Tekintettel arra, hogy a gyermekgondozási díj apa által történő első igénybevétele a gyermek egy éves kora után kezdődik, és a gyermek az első életévét 2015. december 31-ig betöltötte, ezért az apa részére a gyermekgondozási díjat csak a 60 napos várakozási idő után lehet folyósítani. Ugyanakkor, ha anya ugyanezen gyermekre tekintettel 2016. január 2-ával mond le a gyermekgondozási díjról, és apa 2016. január 2-ától kívánja igénybe venni a gyermekgondozási díjat, akkor apánál már nem kell alkalmazni a 60 napos szabályt, tekintettel arra, hogy 2016. január 1-jétől a gyermekgondozási díj folyósítása mellett korlátozás nélkül lehet keresőtevékenységet végezni.

(2) A 2015. január 4-én született gyermekére tekintettel az anya gyermekgondozási díjban részesül. A gyermekgondozási díjat – az anya lemondására tekintettel – 2016. január 5-től az apa kívánja igénybe venni, aki keresőtevékenységet folytat. Erre vonatkozóan 2015. december 17-én terjesztette elő a foglalkoztatójánál a kérelmet. Tekintettel arra, hogy a gyermek az első életévét 2015. december 31-ét követően töltötte be, ezért az apa részére a gyermekgondozási díjat 2016. január 5-től meg kell állapítani, és ugyanezen naptól folyósítani is kell – függetlenül attól, hogy a kérelmet még 2015. évben nyújtotta be.

2) A gyermekgondozási díj folyósítási idejét érintő módosítás [Ebtv. 42/B. § (1)-(2) bek., 82/I. § (1) bek.]

2015. december 31-ig az Ebtv. a szülést, illetve az ellátásra jogosultság megnyílását megelőző két éven belüli biztosítási jogviszony időtartamához igazította a gyermekgondozási díj folyósításának időtartamát. 2016. január 1-jétől azonban az arra való jogosultság esetén **a gyermekgondozási díj – az előzetes biztosítási idő tartamára tekintet nélkül – a gyermek 2. életévének betöltéséig jár.**

Az ezen jogszabályhelyhez fűzött átmeneti rendelkezés szerint **a módosítást a 2015. december 31-ét követően gyermekgondozási díjra jogosulttá váló biztosítottak gyermekgondozási díjának megállapítása során kell alkalmazni.**

Példák:

(1) Az anya biztosítási jogviszonya 2014. május 1-jétől áll fenn az „A” foglalkoztatónál, korábban nem volt biztosított. A 2015. július 6-án született gyermekére tekintettel csecsemőgondozási díj került megállapításra a részére a 2015. július 6-tól 2015. december 20-ig terjedő időtartamra. 2016. február 10-én gyermekgondozási díj iránti kérelmet terjeszt elő, melyben a gyermekgondozási díjat 2015. december 21-től kéri megállapítani. Tekintettel arra, hogy a gyermekgondozási díjra való jogosultsága 2016. január 1-jét megelőzően keletkezett, így részére a gyermekgondozási díjat csak az előzetesen biztosításban töltött 431 napnak megfelelő időre, tehát 2017. február 23-ig lehet megállapítani. Ugyanezen biztosított, ha a gyermekgondozási díjat csak 2016. január 1-jétől kéri, akkor már a megszerzett biztosítási idejére tekintettel a gyermek két éves koráig jár, azaz 2017. 07.06-ig.

(2) Az anya biztosítási jogviszonya 2014. május 1-jétől áll fenn az „A” foglalkoztatónál, korábban nem volt biztosított. A 2015. július 20-án született gyermekére tekintettel csecsemőgondozási díj került megállapításra a részére a 2015. július 20-tól 2016. január 3-ig terjedő időtartamra. 2015. december 21-én gyermekgondozási díj iránti kérelmet terjeszt elő, melyben a gyermekgondozási díjat a csecsemőgondozási díj lejártát követő naptól kéri megállapítani. Az igénylő részére – függetlenül attól, hogy a kérelmet még 2015. évben nyújtotta be – a gyermekgondozási díjat a gyermek két éves koráig kell megállapítani, tekintettel arra, hogy a gyermekgondozási díjra való jogosultsága 2015. december 31-ét követően keletkezett.

III. A VHR. MÓDOSÍTÁSAI

1) Az ellátások közötti választás [Vhr. 25/B. § (1), (8) bek.]

2016. január 1-jétől kiterjesztésre és pontosításra került a Vhr. 25/B. § (1) bekezdése. A módosítás értelmében nemcsak az Ebtv. 39. § (1) bekezdése szerinti, hanem **valamennyi, az Ebtv. 39. §-ába foglalt ellátások közötti választás esetén** a választott ellátás iránti kérelmet az Ebtv. 62. § (1) bekezdése szerint illetékes szervhez, gyermekgondozási támogatás választása esetén pedig a Cst. 35. §-a szerint illetékes szervhez kell benyújtani a folyósítás alatt álló ellátás megszüntetésére vonatkozó kérelemmel együtt.

Mivel az idézett jogszabályhely kiterjesztésre került az Ebtv. 39. §-ának egészére, ezért a módosítás hatályon kívül helyezte a Vhr. 25/B. § (8) bekezdését.

2) A kérelem benyújtására szolgáló nyomtatványok [Vhr. 38. § (1) bek., 41/A. §]

Tekintettel arra, hogy az Ebtv. 2016. január 1-jétől hatályos módosításai kifejezetten kimondják a csecsemőgondozási díj és a gyermekgondozási díj együttes benyújtásának lehetőségét, ezért a Vhr.-ben szükségessé vált annak az újrafogalmazása, hogy az egyes ellátásokat milyen nyomtatványokon lehet kérelmezni.

Mivel az eddig is használt „Nyilatkozat csecsemőgondozási díj megállapításához” és „Igénybejelentés gyermekgondozási díjra” elnevezésű nyomtatványok mellett 2016. január 1-jétől új nyomtatvány került rendszeresítésre, ezért – az egyszerűsítés érdekében – **a továbbiakban a Vhr. az OEP főigazgatója által rendszeresített nyomtatványok kifejezést használja az egyes nyomtatványok külön megnevezése helyett.**

2016. január 1-jétől tehát a csecsemőgondozási díj iránti kérelem esetén továbbra is a „Nyilatkozat csecsemőgondozási díj megállapításához”, gyermekgondozási díj iránti kérelem esetén pedig az „Igénybejelentés gyermekgondozási díjra” nyomtatványokat kell az igénylőnek kitölteni. A két ellátás egyidejűleg történő igénylése esetén pedig a „Nyilatkozat csecsemőgondozási díj és gyermekgondozási díj együttes igényléséhez” nyomtatványt kell használni.

3) Táppénz időtartamának méltányosságból történő meghosszabbítása [Vhr. 31/D. § (5) bek.]

Pontosításra került a Vhr. nevezett jogszabályhelye: 2016. január 1-jétől a táppénz időtartamának meghosszabbítása iránti kérelem kizárólag **a 2. § és a 3. § alapján beutalásra jogosult orvos** (a korábban használt „illetékes orvos” kifejezés helyett) által kiadott igazolásban foglaltak figyelembevételével engedélyezhető.

4) Kifizetőhelyi elszámolás benyújtása [Vhr. 38/A. § (1) bek.]

A jogszabályhely pontosításaként a kormányrendeletbe bekerült, hogy a kifizetőhelyi **elszámolást a kormányhivatal, mint kifizetőhely az Országos Egészségbiztosítási Pénztárhoz nyújtja be.** A kormányhivatal által benyújtott elszámolást pedig – a beérkezésétől számított nyolc napon belül – az Országos Egészségbiztosítási Pénztár vizsgálja felül, és intézkedik az elszámolt táppénz-hozzájárulással csökkentett összegre vonatkozóan a Magyar Államkincstáron keresztül az átutalásról.

5) Üzemi balesetek elbírálása [Vhr. 45. § (1) bek.]

Pontosításra került a Vhr. azon rendelkezése, mely az üzemi balesetek és foglalkozási betegségek elbírálásáról szól. 2016. január 1-jétől a jogszabály-módosítás értelmében a bejelentett üzemi baleset vagy foglalkozási betegség tényét **a táppénz iránti kérelem elbírálására** (a korábbi megfogalmazás szerint: „a táppénz folyósítására”) hatáskörrel és illetékességgel rendelkező szervnek kell elbírálnia akkor is, ha a biztosított a balesetből eredően nem vált keresőképtelenné.

6) Az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése [Vhr. 49/E. § (1)-(2) bek.]

Az Ebtv. 80. § (5) bekezdése szerint az a TAJ számmal rendelkező személy, aki

- a) valamely EGT tagállamban, illetve Svájcban, valamint a Magyarország által kötött nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó államban biztosított, vagy
- b) a Tbj. 11. § a) pont hatálya alá tartozó magyar állampolgár,

köteles a külföldön, illetve a nemzetközi szervezet szociális biztonsági rendszerében létrejött biztosítását és annak megszűnését 15 napon belül bejelenteni az egészségbiztosítónak.

Ezen személyi körrel kapcsolatosan a Vhr. 49/E. § (2) bekezdése 2016. január 1-jétől úgy rendelkezik, hogy a bejelentésre kötelezett személy **a bejelentéshez** – az (1) bekezdésben előírtakon túl – a külföldi biztosítási jogviszony megszűnésének bejelentésekor a külföldi biztosító vagy a nemzetközi szervezet által kiadott, a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról és annak végrehajtásáról szóló **uniós rendeletek szerinti formanyomtatványt vagy egyéb igazolást köteles csatolni a biztosítási időszakról.**

7) Előzményszámítás a gyermekápolási táppénznél [Vhr. 28. § (1)-(1a) bek.]

A Vhr. 28. § (1) és (1a) bekezdése 2016. január 1-jétől hatályon kívül helyezésre került.

A hatályon kívül helyezés nem érinti azt – az Ebtv.-ből levezethető – szabályt, hogy **a gyermekápolási táppénzes napok nem naptári évre vonatkozóan járnak, hanem a gyermek életkorához igazodóan**, a gyermek születésnapját követő naptól a következő születésnapjáig terjedő időtartamra.

A gyermekekre tekintettel igénybe vehető táppénzes napok számát továbbra is gyermekenként, és nem szülőnként kell meghatározni. Így a másik szülő által igénybe vett, ugyanazon gyermekekre vonatkozó gyermekápolási táppénzen töltött napokat előzményként továbbra is figyelembe kell venni.

Az egyidejűleg fennálló több biztosítási jogviszonyban álló biztosított gyermekápolási táppénz iránti kérelmének az elbírálásánál figyelemmel kell lenni arra, hogy **a táppénzre való jogosultságot és a táppénz összegét jogviszonyonként külön-külön kell elbírálni.** Vagyis egyidejűleg fennálló biztosítási jogviszonyok esetében az előzményes napok számát gyermekápolási táppénznél is jogviszonyonként kell meghatározni.

Példa:

Az „A” munkáltatónál 2011. február 1-jétől, a „B” munkáltatónál 2016. május 1-jétől biztosított – egyedülálló – anya a 2013. február 5-én született gyermeke után 2016. augusztus 1-jétől gyermekápolási táppénzt igényel. E gyermek jogán az „A” biztosítási jogviszonyában 2016. március 10-től 2016. március 31-ig (22 nap) és 2016. április 15-től 2016. április 30-ig (16 nap) már kapott gyermekápolási táppénzt. A „B” biztosítási jogviszonyában még nem vett igénybe gyermekápolási táppénzt. Az e gyermekekre járó 84 nap gyermekápolási táppénzt figyelembe véve 2016. augusztus 1-jétől az „A” jogviszonyában még 46 napig, a „B” jogviszonyában pedig még 84 napig lehet jogosult a gyermekápolási táppénzre.

A módosítás nem érinti azokat a gyermekápolási táppénz igényeket, amikor a biztosított csak egy biztosítási jogviszonnyal rendelkezik. Egy biztosítási jogviszony fennállása esetén az előzményszámítás során – az egymást követő biztosítási jogviszonyok esetében is – a továbbiakban is az általános szabályokat kell alkalmazni.

8) Fizetési meghagyás kibocsátása [Vhr. 49. § (4) bek.]

2016. január 1-jétől hatályon kívül helyezésre került a Vhr. 49. § (4) bekezdése, melynek 2015. december 31-ig hatályos szövege szerint az Ebtv. 67. §-án és 68. §-án alapuló fizetési meghagyás kibocsátásának ügyintézési határideje három hónap.

A jogszabályhely hatályon kívül helyezésére tekintettel 2016. január 1-jétől **a fizetési meghagyásokat is az általános – 21 napos – ügyintézési határidőn belül kell kibocsátani.**

IV. A KET. MÓDOSÍTÁSAI

A Ket.-nek a közigazgatási bürokráciacsökkentéssel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2015. évi CLXXXVI. törvénnyel módosított rendelkezéseit **a 2016. január 1. napja után indult eljárásokban kell alkalmazni.** Ennek megfelelően a 2016. január 1-jét megelőzően folyamatban lévő eljárásokra a 2015. december 31. napján hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni.

1) Belföldi jogsegélyt érintő változások [Ket. 26. §]

2016. január 1-jétől a belföldi jogsegély iránti megkereséseket kizárólag **írásbelinek minősülő elektronikus úton vagy elektronikus levél útján** lehet megküldeni a megkeresett szervnek.

Ha a belföldi jogsegély az ügy elbírálásához szükséges olyan adat vagy irat szolgáltatására irányul, amellyel más hatóság, egyéb állami, önkormányzati szerv vagy – ha törvény meghatározott ügyfajtában lehetővé teszi – egyéb szerv vagy személy rendelkezik, akkor a belföldi jogsegély során kizárólag **írásbelinek minősülő elektronikus úton vagy elektronikus levél útján tartanak kapcsolatot egymással a hatóságok**. Ebben az esetben a megkeresést a belföldi jogsegélynek a megkeresett szervhez történő beérkezését követően **5 napon belül kell teljesíteni**.

2016. január 1-jétől **nincs arra lehetőség, hogy a megkeresett szerv vezetője a belföldi jogsegély teljesítésére rendelkezésre álló határidőt meghosszabbítsa**.

2) A sommás eljárás bevezetése [Ket. 29. §, 33. § (1a) bek., 72. § (5) bek.]

A Ket. 29. §-ának a módosítása bevezeti a sommás eljárást, ami tulajdonképpen főszabállyá teszi a **kérelemre induló eljárásokban** a 8 napon belüli döntéshozatalt.

A sommás eljárás lefolytatásának három feltételét határozza meg a törvény:

- a kérelem és mellékletei, valamint a hatóság rendelkezésére álló adatok (ide értve az olyan adatokat is, amelyek szolgáltatására a kérelmező nem kötelezhető) alapján **a tényállás tisztázott,**
- **nincs ellenérdekű ügyfél** és
- az eljárásra irányadó **ügyintézési határidő nem éri el a két hónapot, vagy a hatvan napot.**

A sommás eljárás esetén a határozatot azonnal, de legfeljebb **8 napon belül** meg kell hozni, és ezen határidőn belül gondoskodni kell a döntés közléséről is. Amennyiben 8 napon belül nem születik döntés, úgy alkalmazni kell a Ket. 33/A. §-ában foglalt, illeték, díj (vagy azok hiányában az általános tételű eljárási illetéknek megfelelő összeg) visszafizetésével, megfizetésével kapcsolatos rendelkezést.

Amennyiben a 8 napon belüli döntéshozatalra a törvényi feltételek hiánya miatt nincs lehetőség, a hatóság a sommás eljárás szabályainak mellőzésével jár el.

A sommás eljárást lezáró – kérelemnek helyt adó – döntésből **mellőzhető az indokolás**.

3) Az eljárás felfüggesztését érintő változások [Ket. 31. § (1) bek. I) pont, 32. §]

A Ket. 32. §-ának a módosítása **szűk keretek közé szorítja a hatósági eljárások felfüggesztésének a lehetőségét**. A Ket. alapján egyetlen esetben marad lehetőség az eljárás felfüggesztésére, ha a jogutód kiléte vitás.

Külön (ágazati) törvény – a Ket. 32. § (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján – azonban **lehetővé teheti az eljárás felfüggesztését**, ha az ügy érdemi eldöntése olyan kérdés előzetes elbírálásától függ, amelyben az eljárás más szerv hatáskörébe tartozik, vagy ugyanannak a hatóságnak az adott üggyel szorosan összefüggő más hatósági döntése nélkül megalapozottan nem dönthető el. Amennyiben a más szerv előtti eljárás megindítására az ügyfél jogosult, erre őt megfelelő határidő kitűzése mellett fel kell hívni. Ha az ügyfél a felhívásnak nem tesz eleget, a hatóság az eljárást megszünteti.

Tekintettel arra, hogy jelenleg az Ebtv.-ben nem szerepelnek az eljárás felfüggesztésével kapcsolatos rendelkezések, így **az eljárás felfüggesztésére** – az esetleges jövőbeni jogszabály-módosításig – **nem kerülhet sor**.

Amennyiben az érdemi döntéshozatalhoz szükséges lenne valamely előkérdés tisztázása, de külön törvény nem biztosít lehetőséget az eljárás felfüggesztésére, **az eljárást meg kell szüntetni**.

4) Az ügyintézési határidőt érintő változások [Ket. 33. § (1), (7), (9) bek., 37. § (3) bek.]

2016. január 1-jétől az általános – 21 napos – ügyintézési határidőnél **hosszabbat csak törvény állapíthat meg**, kormányrendelet nem.

A módosítás megszünteti az eljárás meghosszabbításának a lehetőségét.

A hiánypótlási felhívást – amennyiben az szükséges – továbbra is 8 napon belül kell kiadni. Azonban 2016. január 1-jétől rögzítésre kerül a Ket.-ben az is, hogy **az ügyfél részére legfeljebb 45 napos határidőt lehet kitűzni** a hiánypótlási felhívás teljesítésére.

5) A függő hatályú döntés jogintézménye [Ket. 71/A. §]

A Ket. 71/A. §-a a hatóság jogszerű hallgatásának intézményét továbbfejlesztve biztosít a kérelmező ügyfél számára garanciát az ügye ésszerű határidőn belül történő elintézésére. **A függő hatályú döntés kizárólag az elsőfokú és a megismételt eljárásokban adható ki, a döntés-felülvizsgálati eljárásokban nem.**

A valamely jogosultság iránt kérelmet benyújtó ügyfél részére a módosítás alapján **a hatóság 8 napon belül egy függő hatályú döntést ad ki** arról, hogy – amennyiben a hatóság az eljárás megindításától számított két hónapon belül eltérő érdemi döntést nem hoz –

- az eljárás lefolytatásáért fizetendő **illetéknek vagy díjnak megfelelő összeget, ennek hiányában tízezer forintot** a hatóság köteles a kérelmező ügyfél részére megfizetni;
- a kérelmező ügyfél **mentesül az eljárási költségek megfizetése alól**;
- **a kérelmezett jog gyakorlása** – meghatározott kivételektől eltekintve – az ügyfelet megilleti.

A kérelmezett jog gyakorlásáról a következő esetekben nem kell rendelkezni:

- hatósági bizonyítvány kiállítása,
- hatósági igazolvány kiállítása,
- hatósági nyilvántartásba való bejegyzés, törlés, módosítás,
- **azon eljárások, ahol az ügy érdemében a hatóság mérlegelésétől vagy a tényállás tisztázásától függő összeget kell meghatározni,**
- ha törvény ekként rendelkezik.

A Ket. rendelkezéseire figyelemmel tehát a függő hatályú döntésben nem kell a kérelmezett jog gyakorlásáról rendelkezni a pénzbeli egészségbiztosítási ellátások, a baleseti táppénz, az üzemi balesetek elismerése, valamint az utazási költségtérítési igények esetében.

Bizonyos esetekben **a függő hatályú döntés meghozatala mellőzhető; ezen esetek a következők:**

- a hatóság az eljárás megindításától számított 8 napon belül
 - érdemben dönt,
 - a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja,
 - az eljárást megszünteti,
 - az eljárást felfüggeszti vagy függőben tartja,
 - nemzetközi jogsegélykérelemmel külföldi hatósághoz fordul,
- a hatósági eljárás ügyintézési határideje legalább két hónap vagy 60 nap.

A függő hatályú döntés kétféle formában adható ki:

- amennyiben rendelkezik a kérelmezett jog gyakorlásáról, akkor határozat,
- ellenkező esetben végzés.

A függő hatályú döntésnek – a Ket.-ben részletezett, általános tartalmi elemeken túl – **tartalmaznia kell pontosan, naptári dátum szerint meghatározva a kérelem beérkezésétől számított két hónap elteltének megfelelő napot.**

A függő hatályú döntéshez csak **abban az esetben kapcsolódnak joghatások, ha** a kérelem beérkezését követő két hónap elteltével a hatóság az ügy érdemében nem döntött és az eljárást nem szüntette meg.

A **függő hatályú végzésben** az ügyfél részére megállapított, az eljárás lefolytatásáért fizetendő illetéknek vagy díjnak megfelelő összeget, ennek hiányában 10.000 Ft-ot azonban nem a két hónap elteltével kell az ügyfélnek megfizetni, hanem az eljárást lezáró döntés (határozat vagy eljárást megszüntető végzés) jogerőre emelkedésének a beálltával.

A **határozati formában kiadott függő hatályú döntés esetében** a fizetési kötelezettség a kérelem beérkezését követő két hónap elteltét követően kezdődő jogorvoslati határidő eredménytelen elteltével, fellebbezés benyújtása esetén a másodfokú döntés közlésével áll be.

A határozati formában kiadott függő hatályú döntés elleni jogorvoslati határidő a döntés közlését és a kérelem beérkezését követő két hónap elteltét követő napon kezdődik. A jogorvoslat lehetősége tehát a két feltétel együttes fennállását követően nyílik meg.

A függő hatályú döntés jogerőre emelkedéséről a hatóságnak **értesítenie kell** a felügyeleti szervét, valamint azokat, akikkel a döntést közölte.

A határozati formában kiadott függő hatályú döntéssel szembeni döntés-felülvizsgálat esetében **vizsgálni kell, hogy a kérelmezett jogosultság gyakorlásának feltételei fennállnak-e.**

6) A fellebbezést érintő változások [Ket. 98. § (1)-(1a) bek.]

A módosítás által bevezetett új rendelkezések értelmében a fellebbezésben nem lehet olyan új tényre hivatkozni, amelyről az ügyfélnek a döntés meghozatala előtt tudomása volt. **A fellebbezést pedig minden esetben indokolni kell.**

Ha a fellebbezésében az ügyfél mégis olyan új tényre hivatkozik, amelyről már a döntés meghozatala előtt tudott, vagy a fellebbezést indokolás nélkül nyújtja be, **az elsőfokú döntést hozó hatóság a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasítja** a Ket. 102. § (3) bekezdés d) pontja alapján.

7) A kézbesítési vélelem beálltáról szóló értesítés [Ket. 79. § (3) bek.]

Amennyiben egy irat a hatósághoz „nem kereste” jelzéssel érkezik vissza, az iratot – az ellenkező bizonyításáig – a postai kézbesítés második megkísérlésének napját

követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni. A kézbesítési vélelem beálltáról a Ket. 2016. január 1-jét megelőzően hatályos szövege szerint 10 napon belül értesíteni kellett az ügyfelet. Az új szabályok szerint viszont **a hatóságnak már nem kötelezettsége ezen értesítés kiküldése.**

8) A nyilatkozattételt érintő változások [Ket. 51. § (2) bek.]

2016. január 1-jétől módosításra került a Ket. 51. § (2) bekezdése, melynek értelmében már nemcsak a kérelemre, hanem **a hivatalból induló eljárásokban is felhívhatja a hatóság az ügyfelet nyilatkozattételre**, ha a tényállás tisztázása azt szükségessé teszi.

Budapest, 2016. január „ ”.

Országos Egészségbiztosítási Pénztár